

Atlas voor Gemeenten

50 grootste stedelijke gemeenten vergeleken op 50 punten

November 2021

Inhoudsopgave

1. Samenvatting	2
2. Wat is de Atlas voor Gemeenten?	3
50 gemeenten.....	3
Indeling	3
Positie en leeswijzer	3
3. Woon aantrekkelijkheid	4
Woon aantrekkelijkheidsindex: 10e positie voor Leiden	4
4. Sociaaleconomische positie.....	6
Sociaaleconomische positie: 14e positie voor Leiden.....	6
5. Overige interessante vergelijkingen	8
 Bijlage 1 Positie Leiden op alle onderwerpen uit de Atlas voor Gemeenten 2021	9
Bijlage 2 Positie alle 50 gemeenten op Woon aantrekkelijkheidsindex en op de Sociaal- economische index, 2021	12

1. Samenvatting

De Atlas voor Gemeenten vergelijkt al 23 jaar de 50 grootste stedelijke gemeenten in Nederland op 50 indicatoren. De woonaantrekkelijkheidsindex- en de sociaaleconomische index en hun onderliggende indicatoren vormen de kern van de Atlas.

Leiden is een **aantrekkelijke woonstad met een 10^e positie**. Ten opzichte van vorig jaar is Leiden flink gestegen (namelijk 5 plaatsen) op de **woonaantrekkelijkheidsindex**. Deze index is samengesteld uit acht vaststaande indicatoren:

<ul style="list-style-type: none">• de bereikbaarheid van banen• cultureel aanbod• veiligheid	<ul style="list-style-type: none">• % koopwoningen• nabijheid natuurgebieden• culinair aanbod	<ul style="list-style-type: none">• aanwezigheid universiteit• % vooroorlogse woningen
---	---	---

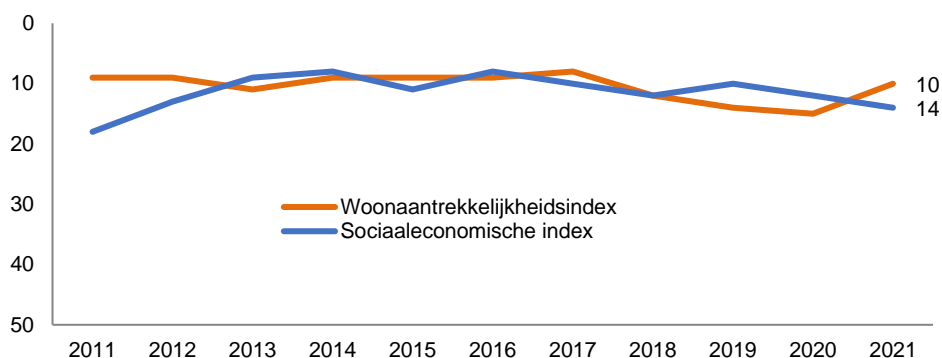
Op de **sociaaleconomische index** **bekleedt Leiden de 14^e plaats**, een daling met 2 plaatsen t.o.v. 2020. De sociaaleconomische index bestaat eveneens uit acht vaststaande indicatoren:

<ul style="list-style-type: none">• bijstand• werkloosheid• arbeidsongeschiktheid	<ul style="list-style-type: none">• armoede• % laagopgeleiden• participatie vrouwen	<ul style="list-style-type: none">• banen• % zakelijke diensten
---	---	--

Beide indexen en de onderliggende factoren worden in dit feitenblad verder toegelicht. Niet alle (overige) indicatoren komen in de tekst aan de orde. In de bijlage zijn ze wel allemaal opgenomen. De Atlas voor Gemeenten is in te zien via [Beleidsonderzoek](#) van de gemeente Leiden.

Grafiek 1

Woonantrekkelijkheidsindex en sociaaleconomische index Leiden (2011 – 2021. 1 is de beste)

Hoofdstuk 5 geeft nog een aantal andere opmerkelijke resultaten voor Leiden, zoals veel verlies van reistijd door files en hoge werkloosheid onder laagopgeleiden en jongeren.

2. Wat is de Atlas voor Gemeenten?

50 gemeenten

Sinds 1998 verschijnt jaarlijks de Atlas voor Gemeenten, uitgevoerd door Atlas Research. Daarin worden de 50 grootste gemeenten van Nederland op een aantal punten met elkaar vergeleken. In het verleden hebben de makers ervoor gekozen om de steden te (blijven) beoordelen die in 2003 tot de top 50 behoorden qua inwonersaantal. Hiermee voorkomen de makers dat landelijke fusiegemeenten (bijvoorbeeld Westland) de plaats overnemen van stedelijke gemeenten, die qua inwonersaantal kleiner zijn (zoals Velsen). Deze opzet maakt de Atlas een nuttig instrument om de positie van Leiden te vergelijken met de andere stedelijke gemeenten.

De Atlas voor Gemeenten is sinds 2020 ook digitaal beschikbaar (in pdf-vorm) en zowel digitaal als op papier te bestellen via www.atlasvoorgemeenten.nl. Binnen de gemeente Leiden is een digitale pdf beschikbaar. Daarin staat onder andere informatie over de definities van de verschillende indicatoren. Het onderhavige feitenblad is een samenvatting van de Atlas, met de focus op Leiden.

Indeling

De indicatoren waarop de vergelijking plaatsvindt, zijn onderverdeeld in drie categorieën, te weten *algemene informatie en bevolking*, *sociaaleconomische positie / economie* en *woonaantrekkelijkheid*. Deze categorieën bevatten elk ranglijsten die met enige regelmaat terugkomen en ranglijsten die slechts één of enkele keren deel uit maken van de Atlas. Dit maakt een groot deel van de Atlas beperkt bruikbaar voor een vergelijking in de tijd. Twee indexen zijn wel met voorgaande jaren te vergelijken, te weten de woonaantrekkelijkheidsindex en de sociaaleconomische positie. Beide indexen zijn samengesteld uit acht vaste indicatoren.

Normaal gesproken krijgt de Atlas elk jaar een thema met bijbehorende indicatoren. De afgelopen jaren was dat o.m. Sport, Krimp & groei, Cultuur, Geluk, Water, Cultureel erfgoed, Economie & Arbeidsmarkt, Groen & Water en Optimale gemeentegrootte. In 2021 is er i.v.m. corona geen thema. Voor volgend jaar is het thema Wonen aangekondigd.

Positie en leeswijzer

De positie van een gemeente is een relatieve positie ten opzichte van de andere 49 gemeenten. Dat wil zeggen dat deze positie zowel door het eigen 'presteren' als door de scores van de andere 49 gemeenten wordt bepaald. Zo kan een gemeente zich in absolute zin op een kenmerk hebben verbeterd en toch dalen in de ranglijst als andere gemeenten zich méér hebben verbeterd, waardoor de positie op de ranglijst is verslechterd.

Positie één op de verschillende ranglijsten kan verschillende betekenissen hebben (goed, slecht, meer, minder). Het onderscheid zit in het al dan niet kunnen toekennen van een waardeoordeel. In alle tabellen van dit feitenblad is daarom een kolom 'Betekenis van positie 1' opgenomen.

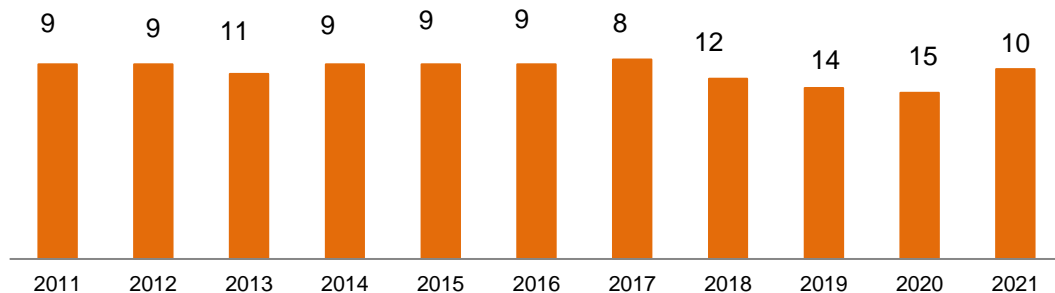
Let op: de jaartallen die genoemd worden hebben betrekking op het jaar waarin de Atlas voor Gemeenten is gepubliceerd. De opgenomen data zijn de op dat moment meest recente.

3. Woon aantrekkelijkheid

Woon aantrekkelijkheidsindex: 10e positie voor Leiden

De woon aantrekkelijkheid van Leiden is, na een daling van 2017 tot 2020, in 2021 weer gestegen tot een 10^e positie.

Grafiek 2 Positie van Leiden op de Woon aantrekkelijkheidsindex (2011 – 2021); nummer 1 is de beste

De acht vaste indicatoren van de *Woon aantrekkelijkheidsindex* en de bijbehorende posities zijn weergegeven in tabel 1 en grafiek 3.

Leiden scoort hoog op de aanwezigheid van de universiteit (3^e positie), de kwaliteit van het culinair aanbod (5^e) en het aandeel vooroorlogse woningen (5^e).

Leiden scoort iets boven gemiddeld op het culturele aanbod (18^e), veiligheid (19^e, gebaseerd op geweldsmisdrijven en vernielingen) en de bereikbaarheid van banen (20^e, via openbaar vervoer en auto). Hieronder verstaat de Atlas voor Gemeenten het aantal uitvoeringen per 1.000 inwoners van drie soorten podiumkunsten: toneel (Leiden: 26^e), klassieke muziek (9^e) en popmuziek (20^e).

Leiden scoort laag op de nabijheid van natuurgebieden (44^e) en het % koopwoningen (44^e).

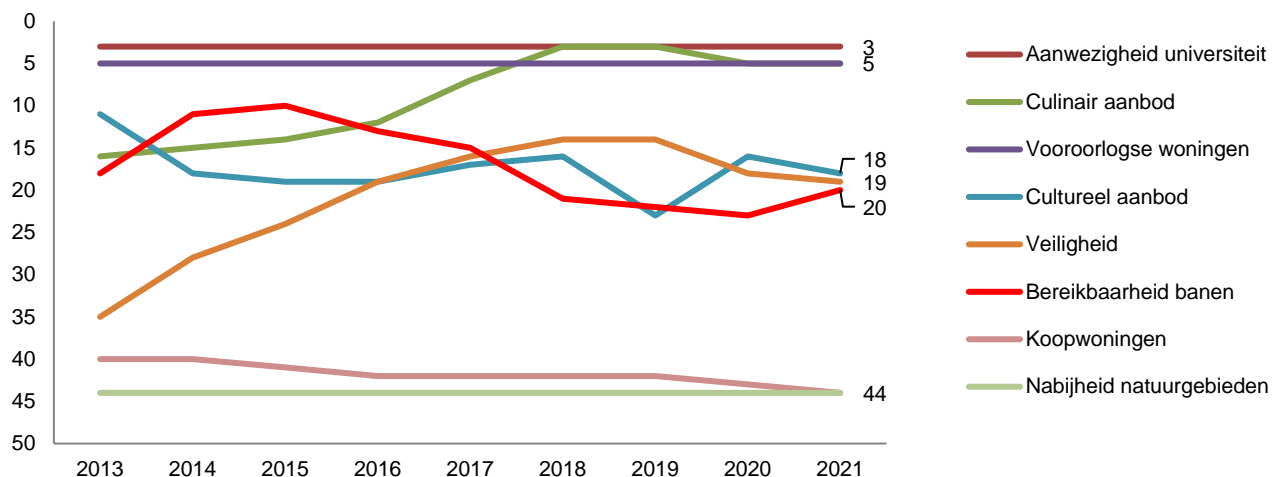
Als we kijken naar de ontwikkeling van de indicatoren van 2020 op 2021 zien we dat alleen de bereikbaarheid van banen is verbeterd. Kennelijk kan dat toch leiden tot een stijging op de woon aantrekkelijkheidsindex als geheel.

Tabel 1 Positie Leiden op de indicatoren van de Woon aantrekkelijkheidsindex (2013 – 2021)

Indicator	Positie 1 is..	2021	2020	2019	2018	2017	2016	2015	2014	2013
Bereikbaarheid banen	Beste	20	23	22	21	15	13	10	11	18
Cultureel aanbod	Meeste	18	16	23	16	17	19	19	18	11
Veiligheid	Veiligste	19	18	14	14	16	19	24	28	35
% koopwoningen	Meeste	44	43	42	42	42	42	41	40	40
Nabijheid natuurgebieden	Meeste	44	44	44	44	44	44	44	44	44
Culinair aanbod	Beste	5	5	3	3	7	12	14	15	16
Aanwezigheid universiteit	Beste	3	3	3	3	3	3	3	3	3
Vooroorlogse woningen	Meeste	5	5	5	5	5	5	5	5	5

Als we kijken naar de ontwikkelingen over een aantal jaren valt de verbetering van de veiligheid en de kwaliteit van het culinair aanbod tot ca. 2018 op (oranje en donkergroene lijn).

Grafiek 3 Positie Leiden op indicatoren van de Woon aantrekkelijkheidsindex (2013 – 2021)

Van de 50 grootste gemeenten scoren 9 gemeenten beter dan Leiden, met Amsterdam op nummer 1, gevolgd door Utrecht en Amstelveen. In bijlage 2 is de volledige ranglijst opgenomen.

Top 15 Woon aantrekkelijkheid

1. Amsterdam
2. Utrecht
3. Amstelveen
4. Haarlem
5. Amersfoort
6. Den Haag
7. Dordrecht
8. 's-Hertogenbosch

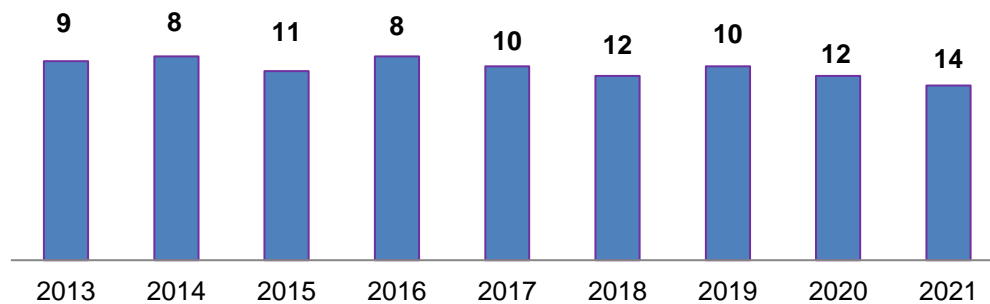
9. Nijmegen
- 10. Leiden**
11. Rotterdam
12. Haarlemmermeer
13. Leidschendam-Voorburg
14. Arnhem
15. Hilversum

4. Sociaaleconomische positie

Sociaaleconomische positie: 14e positie voor Leiden

Op de sociaaleconomische index is Leiden de afgelopen twee jaar 4 plaatsen gedaald naar positie 14. Dit is de laagste score sinds 2013.

Grafiek 4 Sociaaleconomische positie van Leiden (2013 – 2021); 1 is de beste

De acht indicatoren van de sociaaleconomische index en de bijbehorende posities vanaf 2013 zijn opgenomen in onderstaande tabel en grafiek.

Leiden scoort 'hoog' op het aandeel arbeidsongeschikten (2^e) en laagopgeleiden (3^e). Daar zijn er dus relatief weinig van. Het aandeel bijstandsontvangers is kleiner dan het gemiddelde van de 50 gemeenten (15^e) evenals de arbeidsparticipatie van vrouwen (17^e).

Leiden scoort gemiddeld op het aandeel mensen dat in armoede leeft (25^e) en de werkgelegenheid (totale werkgelegenheid exclusief zelfstandigen, 24^e).

Leiden scoort slecht op de werkloosheid (34^e) en **laag op het aandeel** zakelijke dienstverlening (31^e).

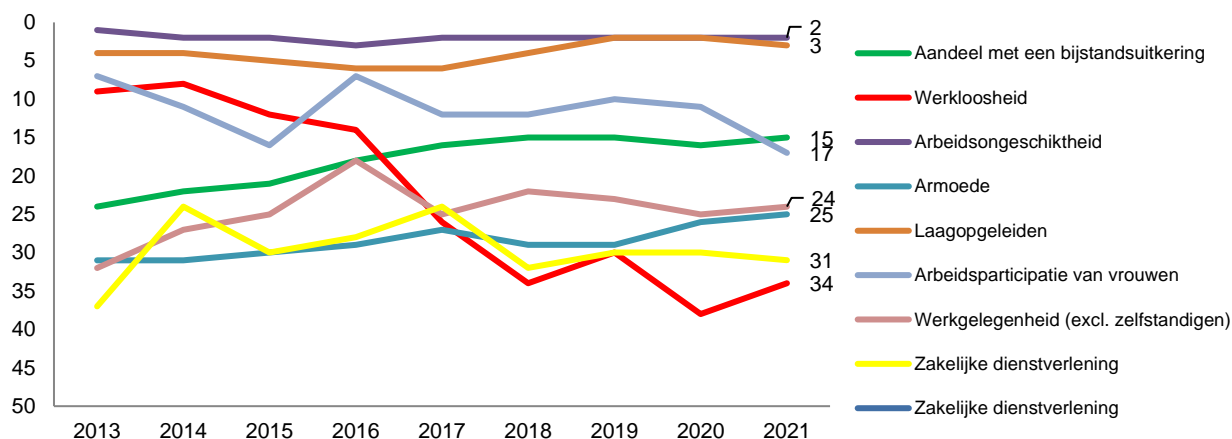
Als we kijken naar de ontwikkeling van de indicatoren van 2020 op 2021 zien we lichte verbetering op de werkloosheid en verslechtering op de arbeidsparticipatie van vrouwen.

Tabel 2 Positie van Leiden op de indicatoren van de Sociaaleconomische index (2013 – 2021)

Indicatoren	Positie 1 is...	2021	2020	2019	2018	2017	2016	2015	2014	2013
Aandeel met een bijstandsuitkering	Minste	15	16	15	15	16	18	21	22	24
Werkloosheid	Laagste	34	38	30	34	26	14	12	8	9
Arbeidsongeschiktheid	Minste	2	2	2	2	2	3	2	2	1
Armoede (< 105% van soc. min.)	Laagste	25	26	29	29	27	29	30	31	31
Laagopgeleiden	Minste	3	2	2	4	6	6	5	4	4
Arbeidsparticipatie van vrouwen	Hoogste	17	11	10	12	12	7	16	11	7
Werkgelegenheid (excl. zelfst.)	Meeste	24	25	23	22	25	18	25	27	32
Zakelijke dienstverlening	Meeste	31	30	30	32	24	28	30	24	37

Als we naar de ontwikkeling over een aantal jaren kijken valt vooral de verslechterde positie op de werkloosheid op (rode lijn). Ook de arbeidsparticipatie van vrouwen is gedaald. Het aandeel met een bijstandsuitkering en het aandeel dat in armoede leeft is de afgelopen jaren langzaam verbeterd. Zie ook [Leiden in Cijfers](#).

Grafiek 5 Positie van Leiden op de indicatoren van de Sociaaleconomische index (2013 - 2021)

De posities één, twee en drie worden ingenomen door respectievelijk Amersfoort, Amstelveen en Utrecht. Hieronder de top 15 van de 50 stedelijke gemeenten. Bijlage 2 bevat de complete rangorde.

Top 15 Sociaaleconomische index

1. Amersfoort
2. Amstelveen
3. Utrecht
4. Haarlemmermeer
5. Alphen aan den Rijn
6. 's-Hertogenbosch
7. Breda
8. Hilversum

9. Ede
10. Apeldoorn
11. Haarlem
12. Zwolle
13. Eindhoven
- 14. Leiden**
15. Gouda

5. Overige interessante vergelijkingen

Hoewel er dit jaar geen thema is in de Atlas voor Gemeenten is er wel een aantal nieuwe indicatoren opgenomen die soms voor Leiden een opvallend beeld geven. We laten ze hier kort de revue passeren.

Huishouden en leeftijd

- Leiden heeft na Groningen, Maastricht en Delft (allen studentensteden!) en vlak voor Amsterdam de kleinste gemiddelde huishoudengrootte
- Leiden heeft relatief weinig 0 t/m 17 jarigen (46^e plaats), relatief veel mensen van 18 tot de AOW-leeftijd (5^e plaats) en relatief weinig mensen boven de AOW-leeftijd (42^e plaats)
- Leiden heeft relatief weinig gescheiden inwoners (46^e plaats)
- Leiden heeft (uiteraard) relatief veel studenten (3^e plaats), waarbij ook de ontwikkeling hiervan hoog is (2^e plaats)

Werkloosheid naar leeftijd en opleidingsniveau (hier geldt: positie 1 is de slechtste)

- Leiden heeft relatief veel jongere werklozen (15-24 jaar, 8^e plaats), iets minder dan gemiddeld werklozen van 25 t/m 44 jaar (34^e plaats) en ook van 45 t/m 75 jaar (31^e plaats)
- Op werkloosheid onder laagopgeleiden scoort Leiden op Groningen na het slechtst. Ook de werkloosheid onder middelbaar opgeleiden scoort slecht (6^e plaats). De werkloosheid onder hoog opgeleiden daarentegen is in Leiden juist relatief laag (48^e positie).

Woonoppervlakte

- Leiden heeft relatief veel woningen met een klein oppervlak, nl. tot 75 m² (4^e plaats). Op de woningen tussen de 75 en 100 m² scoort Leiden nog een 12^e plaats, bij de woningen tussen de 100 en 150 m² heeft Leiden de 46^e plaats (die zijn er dus weinig). Dat geldt ook voor de woningen boven de 150 m² (44^e plaats).

Files

- Leiden heeft het meeste verlies aan reistijd van files, gemeten in minuten per dag. Het gaat om inwoners van Leiden die buiten Leiden werken.

Bijlage 1 Positie Leiden op alle onderwerpen uit de Atlas voor Gemeenten 2021

Indexen										
	Betekenis plaats 1	2021	2020	2019	2018	2017	2016	2015	2014	2013
Woon aantrekkelijkheid	Hoogste	10	15	14	12	8	9	9	9	11
Soc. economische index	Hoogste	14	12	10	12	10	8	11	8	9

Bevolking (aandeel)										
Bevolking	Nummer1 is.....	2021	2020	2019	2018	2017	2016	2015	2014	2013
Aantal inwoners	Grootste	22	21	21	21	21	21	22	22	22
Bevolkingsontwikkeling (20 jaar)	Grootste	33	33	20	20	25	27	30	31	31
Bevolking 0-18 jaar	Meest	46								
Bevolking van 18 – AOW-leeftijd	Meest	5								
Bevolking vanaf AOW-leeftijd	Meest	42	43							
Huishoudengrootte	Grootst	47								
Gescheidenen	Meest	46								
Studenten (woonachtig)	Meest	3								
Ontwikkeling studenten	Grootst	2								

Woon aantrekkelijkheid

Indicator	Betekenis nr. 1	2021	2020	2019	2018	2017	2016	2015	2014	2013
Bereikbaarheid banen										
Bereikbaarheid banen (auto en OV) *	Beste	-	23	22	21	20	13	10	11	18
Bereikbaarheid banen (per auto in spits)	Beste	13	33	33	28	20	14	11	12	26
Bereikbaarheid banen (per auto buiten spits)	Beste	24	14	14	14	14				
Files (verlies aan reistijd)	Meeste	1								
Bereikbaarheid banen (per o.v.)	Beste	7	7	7	7	7	7	7	7	
Woningen										
Prijzen										
Huizenprijzen (per m2)	Duurste	5	6	6	5	7	5	5	7	7
Ontw. huizenprijzen (laatste 10 jaar)	Snelst stijgende	10	16	22	18	23	14	17		
Eigendom										
Koop*	Meeste	44	43	42	42	42				
Particulier huur	Meeste	5	6	5	7	7				
Corporatie	Meeste	20	20	20	20	21				
Bouwperiode en oppervlakte										
Vooroorlogse woningen*	Meeste	5	5	5	5	5	5	5	5	5
Vroeg-naoorlogs ('45-'70)	Meeste	36	36	36	37	37				
Laat-naoorlogs (na 1970)	Meeste	40	40	40	40	41				
Woningen tot 75 m2	Meeste	4								
Woningen 75-100 m2	Meeste	12								
Woningen 100-150 m2	Meeste	46								
Woningen >150 m2	Meeste	44								
Cultuur										
Podiumkunsten*	Meeste	18	16	23	13	17	19	19	18	11
Toneel	Meeste	26	20	33						
Klassieke muziek	Meeste	9	11	7						
Popmuziek	Meeste	20	17	17						
Culinair										
Culinaire kwaliteit *	Beste	5	5	3	3	7	12	14	15	16
Cafés & restaurants	Meeste	4								
Divers										
Onveiligheid *	Veiligste	19	18	14	14	16	19	24	28	35
Ontwikkeling onveiligheid	Beste	2								
Natuurgebieden *	Meeste	44	44	44	44	44	44	44	44	44
Universiteit *	Hoogste	3	3	3	3	3	3	3	3	3

*Deze indicator maakt onderdeel uit van de woon aantrekkelijkheidsindex

Sociaaleconomische positie

Indicator	Betekenis nr. 1	2021	2020	2019	2018	2017	2016	2015	2014	2013
Werk & werkloosheid										
Aantal banen in gemeente (als % van de bevolking)	Meeste	20	25	20	19	13				
Ontwikkeling beroepsbevolking	Grootste	32	26	17						
Werkgelegenheidsquote (aantal banen als % van de beroepsbevolking)	Meeste	24	25	23						
Ontwikkeling werkgelegenheidsquote	Grootst	7								
Ontwikkeling aantal banen (in laatste 10 jaar)	Grootste	6	5	5	4	13	13	6	3	21
Fin. & zakelijke dienstverlening*	Meeste	31	30	30	32	24	28	30	24	37
Arbeidsparticipatie van vrouwen *	Grootste	17	11	10	12	12	7	16	11	7
Werkloosheid *	Minste	34	38	30	34	26	14	12	8	9
Werkloosheid 15-24 jaar	Meeste	8								
Werkloosheid 25-44 jaar	Meeste	34								
Werkloosheid 45-75 jaar	Meeste	31								
Werkloosheid laag opgeleiden	Meeste	2								
Werkloosheid middelbaar opgeleiden	Meeste	6								
Werkloosheid hoog opgeleiden	Meeste	48								
Aandeel met een bijstandsuitkering *	Minste	15	16	15	15	16	18	21	22	24
Armoede (% < 105% van soc. min.)*	Minste	25	26	29	29	27	29	30	31	31
Arbeidsongeschiktheid *	Minste	2	2	2	2	2	3	2	2	1
Opleiding										
Hoogopgeleiden	Meeste	-	-	-	3	5		4	5	3
Laagopgeleiden *	Minste	3	2	2	4	4	6	5	4	4

* Deze indicator maakt onderdeel uit van de sociaaleconomische index

Bijlage 2 Positie alle 50 gemeenten op Woon aantrekkelijkheidsindex en op de Sociaal-economische index, 2021

